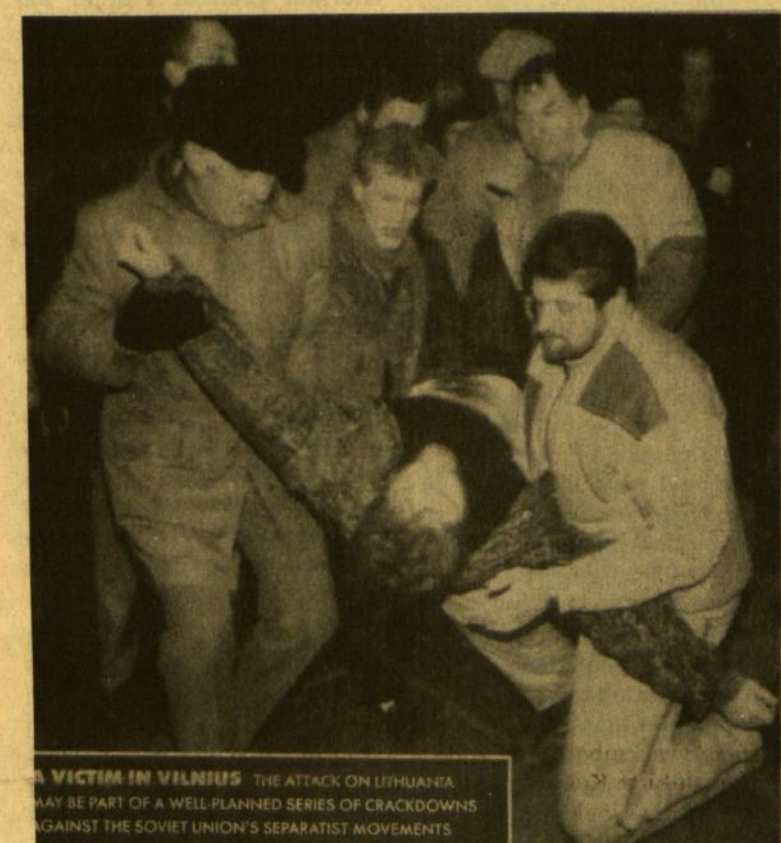

KERTINĖ PARAŠTĖ

Žuvusieji ir mes

Pasaulio spaudoje matėme daugybę nuotraukų iš sovietinių desantininkų įvykdyto kraujo praliejimo Vilniuje, tačiau iš jų galbūt nė viena nėra tiek jaudinanti, kiek toji čia spausdinama. Nuotraukos kompozicija gūžiai atkartoja vieną iš didžiųjų religinio, ypač renesansinio, meno temų — Nuėmimą nuo kryžiaus. Tai vaizdinys, kuris įsiriškia į istorinių mūsų žmonių skausmo šventų ikonų rinkinį — šalia gydytojo Antano Gudonio, nužudyto Panevėžyje 1941 metais, žmonos, laikančios savo vyro ranką, šalia Sibiro tremtinių laidotuvių procesijų. Tai vaizdas, dokumentuojantis sovietų „žygi“ Vilniuje šiais metais, bet kartu aprėpiantis ir labai ilgą mūsų tautos tragediją, orkestruotą mūsų rytinio kaimyno.

Šalia vaizdų yra ir žodžiai, tolydžiai smingantys į skaitytojo sąmonę. Atidengiami dešimt pašarvotųjų karstų, kad šeimos nariai galėtų paskutinį kartą su savo brangiaisiais atsivieškinti, prieš juos pašarvojant Sporto rūmuose, kur pro juos praėis tūkstantinės minios. Nijolė Simulionienė raudodama glosto savo septyniolikmečio sūnaus Igno veidą ir ranką: „Ar Tu žinai, kad Tau kažkas atsitiko? Visą naktį mes Tavęs ieškojom — manėm, kad Tu nuėjai prie Parlamento. Bet kai Tu negrįžai namo iki pusės šešių, mes žinojom, kad Tu nebegrįši. Kodėl tu nebuvai atsargesnis?“

Karstai gulėjo greta vienas kito ant arenos grindų, apšviesti rausva šviesa ir dviem žvakėm prie kiekvieno kūno. Viršų kabėjo Lietuvos trispalvė. Dvidešimt ketverių metų Rimanto Juknevičiaus teta sakė: „Šitie žmonės šoko ir dainavo, saugodami televizijos bokštą, ir kareiviai juos nužudė. Jeigu tie kareiviai mint krauju, tegul jie jį ima iš vyresnių žmonių. Kodėl jie turi

žudyti vaikus?“ Dvidešimt vienerių metų Virginijus Druskis buvo nušautas iš visai arti, kai jis priešais kareivius šaukė „Laisvės Lietuvai“. Penkiasdešimtmetis Algimantas Kovoliauskas, stovėjęs priešais sovietinį tanką ir sutraiskytas, anot jo kaimynės, „buvo sakęs, jeigu jis mirs, jis bus miręs už Lietuvos nepriklausomybę, kad jo vaikai būtų laisvi“. Vaistininkas Apolinaras Povilaitis, 54 metų, trijų vaikų tėvas, buvo peršautas į krūtinę. Jo dukterėčia sakė: „Jis visur eidavo kovoti dėl Lietuvos laisvės. Jei šiuo metu būtų pravestas referendumas dėl Lietuvos nepriklausomybės, visi pasirašytų krauju, kad būtų laisvi“. (Pgl. *The Philadelphia Inquirer*, 1990.I.18).

Nuo ano sekmadienio pasikeitė Lietuvos iki šiol taip kontroliuoti taikus santykius su imperija, besiekiant teisėtos nepriklausomybės. Pralietas nekaltų žmonių kraujas sukietino pasipriešinimo ryžtą. Gediminas Pyragis sakė, jis buvo nemiegojęs tris paras, bet už puolio grėsmė jį palaikė: „Visi bijo mirti, bet mūsų pareiga apginti Parlamentą“. Pasikeitė ir mūsų, išeivių, pažiūra į savo pareigą — ginti Lietuvą prieš pasaulį visais galimais būdais,

Pėdsakai, kurie veda į žmogaus širdį

VYTAUTAS SKUODIS

Kęstutis Trimakas, IESKANČIOJO PĖDSAKAI. Evangeliniai mąstymai. Dyer, Indiana: Židyns, 1990. Knygos apipavidalinimas, rinkimas ir dėstymas — Teresės Bogutienės, „Kovas Desktop Publishing“, Cicero, Illinois. Lietuviško raidyno tipografija — Jono Bogutos. Spausdino „Draugo“ spaustuve, Chicago, Illinois. 268 puslapiai. Kaina — 3 dol. Gaunama „Drauge“.

Šventojo Rašto Naujojo Testamento knygos, arba Kristaus mokslas, turi neįkainojamą vertę Jo sekėjams — krikščionims. Tačiau Naujojo Testamento paslaptys nemažesnę įtaką daro ir to mokslo nežinantiesiems, tačiau norintiems jo paslaptis pažinti, kitaip tariant, jaučiantiems savo viduje Dievo balsą.

Kalinys Aleksandras Semionovas, rusas, buvęs sovietinės armijos majoras ir komunistų partijos narys, patekęs į mūsų lagerio politinių kalinių zoną sužinojo, kad kažkas iš kalinių turi slapta išsaugotas kai kurias Šv. Rašto Naujojo Testamento ranka parašytas knygas. Jas gavęs, jis ėmė atsidėjęs studijuoti, analizuodamas kiekvieną teksto eilutę, ir kreipdavosi į tikinčiuosius kalinius, prašydamas paaiškinti jam nesuprantamus dalykus. Galiausiai jis pradėjo kas savaitę pasninkauti sausai (nevalgė nė tik mėsos, bet ir pieno). Tokių pasninkų atkakliai jis laikėsi ir per visas Advento bei Gavėnios dienas. Pagaliau lagerio administracijai jis parašė raštą, reikalaujamas atsiųsti ortodoksų šventiką, kuris jį pakrikštytų, kitaip jis pradėsias streiką, atsisakysiąs nuo privalomų darbų.

Tame pačiame lageryje kartą prie manęs priėjo kalinis, taip pat rusas, buvęs inžinierius ir komunistų partijos narys Eduardas Bobkovas ir pavadėjęs jį šalį pasakė norįs man pasakyti tai, dėl ko aš tikriausiai iš jo pasijuoksiu. Naktį jis sapnavęs, kad prie jo priėjęs Jėzus Kristus ir nieko nesakydamas stipriai paėmė jį už rankos aukščiau alkūnės taip, kad jis, pajutęs didelį skausmą, nubudo. Žinoma, tą jo patikėtą paslaptį aš priėmiau su dideliu rimtumu, juo labiau, kad Bobkovas zonoje buvo vienintelis žmogus, kuris kartais pašėpdavo tuos, kurie neslėpdavo savo tikėjimo išpažinimo. Tas sapnas jam padarė tokį stiprų įspūdį, kad po mėnesio vėl jį man tais pačiais žodžiais papasakojo, pamiršęs, jog apie tai jau buvo kalbėjęs anksčiau.

* Kalba, pasakyta Kęstučio Trimako knygos *Iškančiojo pėdsakai* suktuvėse 1990 m. gegužės mėn. 4 d. Jaunimo centre, Chicago'je.

dirbti, daugiau negu bet kada galvojome, kad reikalinga ar kad patys įstengsime. Žuvusieji mums reiškia tik vieną dalyką — atsakomybę prieš juos, prieš Lietuvos ateitį. Jie paguldė savo gyvybes, mes turime paguldyti savo gyvenimus. Mums padės mintis, kurią išreiškė matematikas Petras Rutkauskas, stovėdamas toj vietoj, kur tankas sutraiskė galeną lietuvį, „Manau, kad čia galas perestroikai, bet Lietuvai tiktai pradžia“.

(a. I.)

Tie du pavyzdžiai rodo, kad tam tikromis aplinkybėmis Šv. Raštas daro labai stiprų poveikį gyvenime niekuomet tikėjimo dalykais nesidomėjusiems ir tiems, kurie primityviai ar net vulgariai vertino tikėjimą į Dievą.

Šventajame Rašte surašytas Kristaus mokslas yra krikščionybės pagrindas ir tikėjimo atspira. Prancūzų socialistas Pierre Joseph Proudhon (1809–1865) rašė: „Pagal dėsnius, kuriais tvarkosi žmonijos istorija, Bažnyčia turėjo tūkstantį kartų pražūti [...], o tačiau ji atlaiko visas atakas“. Proudhon daro išvadą: „Kadangi nei žmogaus širdis, nei protas negali atsipalaiduoti nuo Dievo, kuris yra Bažnyčios esmė, minties, Bažnyčia, nepaisant visų puolimų, pasiliko nenugalėta“. Prie šių gražių vieno iš socializmo teorijos kūrėjų ir Karl Marx'o amžininko žodžių, galima pridurti, jog Bažnyčia amžinai gyva todėl, kad ją įkūrė Kristus, o Dievas savųjų vaikų niekada neapleidžia.

Kristaus mokslo jėga visais laikais buvo stipri ir mūsų tautai. Vėliausios ilgai trukusios, okupanto inspiruotos karingojo ateizmo atakos, siekiant Lietuvoje visai sugriauti Bažnyčią ir sunaikinti tikėjimą, buvo bergždžios. Neseniai viename Lietuvos laikraštyje rašytojas Vytautas Martinkus rašė: „Nepasisekė per dešimtmečius numarinti Dievą, numarinti jį, visiems laikams galutinai“. Šiandien ne į Dievą, o į „karingojo ateizmo“ laidotuves patys kviečiame, t.y. sugrįžome prie normalių santykių su šiaja viena seniausių mūsų dvasinumo versmų“.

Tačiau tas dabar „laidojamas“ ateizmas, vis dėlto Lietuvoje paliko gilius pėdsakus. Prieš 15 metų Lietuvos katalikų kunigai kalbėjo, jog Lietuvoje plinta stabmeldybė ir kad atėjo laikas, kada Lietuvai reikalingi tikri misinieriai.

Šiandien, kada tikėjimas ir Bažnyčia Lietuvoje atgavo faktinę laisvę, labai trūksta žmonių, kurie galėtų sėkmingai darbuotis tų Lietuvos „pagonių“ arba „stabmeldžių“ tarpe. Tokių mokytojų trūkumą Lietuvoje iš dalies pakeičia geros religinės knygos, kuriomis visokiais būdais išeivija stengiasi aprūpinti Lietuvą. Manau, kad šiandien tai yra viena iš pačių svarbiausių pagalbos Lietuvai formų.

Viena tokių knygų, kuri patraukia širdį, sudomina protą ir sužadina jausmus, yra kunigo Kęstučio Trimako knyga *Iškančiojo pėdsakai*. Lietuvoje ji susilaukė didelio dėmesio. Toji knyga praėjusių metų Gavėnios metu buvo panaudota misterijoje „Kryžiaus kelias“, kuri buvo atlikta ne tik bažnyčiose, bet ir kitose vietose. Su dideliu susikaupimu tą misteriją matė, girėdė ir savaip į ją įsijautė ir garšaus Vilniaus Lukiškių kalėjimo kaliniai, kurių daugumą sudaro jaunimas. Tai matyti fotografijoje, kurią 1990 m. kovo 28 d. išspausdino laisvanoriškos Lietuvos komunistų partijos laikraštis *Tiesa*.

Pažymėtina, jog tikėjimas ir Bažnyčia ir sunkiaisiais laikais

Kun. Kęstutis Trimakas

Virgilijaus Kaulio nuotrauka

buvo gerbiami tų, kurie gyveno tikrai šalia Bažnyčios arba vadino save netikinčiais. O prieš tikėjimą ir Bažnyčią kovojo tie, kuriems už tai būdavo atlyginama pinigais arba karjeros pakopomis. Pasikeitus politinėms sąlygoms, viešasis ateizmas išnyko, tačiau, deja, pasiliko plačiai išsiskerojęs netikėjimas ir abejingumas tikėjimui.

Kartą po paskaitos Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto vienoje auditorijoje atradau studentų paliktą užrašų knygelę. Vartydamas ją, kad sužinočiau, kam ji priklausė, atradau tokį įrašą: „Jeigu Dievo nėra, o jį tikėsiu, nieko neprarasiu. Jeigu Dievas yra, o aš juo netikėsiu, viską prarasiu, tačiau jeigu Dievas yra ir jį tikėsiu — viską turėsiu!“. Taigi panašios utilitarinės mintys (o gal Paskalo lažybos) buvo užvaldžiusios vieną mąstantį jaunuolį ir

jaunuolę tuo metu, kada su tikėjimo tiesomis susipažinti daugeliui buvo tiesiog neįmanoma.

Lietuva dabar visomis savo išgalėmis siekia atsinaujinti ir atgimti taip pat ir Kristuje. Dabar pats laikas visais būdais Lietuvoje stiprinti tikinčiųjų tikėjimą, praturtinti dvasinėmis vertybėmis abejojančiųjų sielas ir ieškoti kelių į netikinčiųjų širdis. Manau, kad šitiems tikslams siekti kunigo Kęstučio Trimako knyga *Iškančiojo pėdsakai* yra puiki priemonė. Nors parašyta be klasikinės poezijos privalomų rimų ir ritmų, ši knyga priklausė lietuvių religinės poezijos žanrui. Laisvas, tačiau labai lakoniškas minčių dėstymas nepalieka vietos formalizmui, o priešingai, suteikia minčiai neišmatuojamą gylį.

Iškančiojo pėdsakai visų pirma yra meno kūrinys, todėl jo pabai- goje gal nelabai reikalingos

dalykinės pastabos, daugiau panašios į metodinius nurodymus, kaip šia knyga reikia naudotis. Tos pastabos šiek tiek trukdo laisvą veikalo interpretaciją. Skaitytojui susikaupti šiek tiek trukdo ir kartais pasitaikantys tarptautiniai žodžiai, kurie visi galėjo būti lengvai pakeisti gražiais lietuviškais atitikmenimis. Nenurodyta dailininko pavardė, nupiešusio įspūdingą knygos viršelį, turintį organinį ryšį su knygos turiniu. (Viršelį nupiešė pats knygos autorius.)

Šventasis Raštas, dokumentuotas Dievo žodis, negali būti keičiamas, bet jo interpretacija meno kūriniuose gali būti laisva, tačiau nekeičianti turinio esmės. Daug kartų teko lankytis didžiųjų Maskvos, Leningrado ir kitų Sovietų Sąjungos miestų meno galerijose bei muziejuose, kuriuose ir sunkiaisiais tikėjimui bei Bažnyčioms laikais buvo eksponuojama daug paveikslų, žymių dailininkų nutapytų Šventojo Rašto temomis. Stebėdavau publiką, o ypač jaunus žmones, kurie susikaupę stengdavosi tuose dažnai didelių išmielių paveikluose išsiaiškinti jų turinį. Veiduose tiesiog atspindėdavo didelis noras tas Šventojo Rašto paslaptis suvokti, paslaptis, nuo kurių vulgarusis ateizmas juos visus tiesiog jėga stūmė. Ir aš buvau tikras, kad ne vienas iš jų per meną atras kelią į tikėjimą, i Šventojo Rašto tiesų pažinimą. Aš tikiu, kad ir Vilniaus Lukiškių kalėjimo jaunieji kaliniai nebeužmirš „Kryžiaus kelio“ misterijos, kurią jie priėmė rimtai ir susikaupę. Apie tai byloja jų veidų išraiškos aukščiau minėtoje fotografijoje. Taigi susidaręs savotiškas paradoksas: kunigo Kęstučio Trimako knygą mes tikrai dabar pasitinkame, o Lietuvoje ji jau panaudota iscenizacijai, kurią matė net kriminaliniai kaliniai.

Knygos autorius, būdamas kunigas ir turėdamas literato talentą, šią knygą rašė su giliu įsijautimu į Evangelijas, rašė, pats jas išgyvendamas savo poetine dvasia ir išmąstydamas grįžtamąjį poveikį skaitytojui. Skaitydamas knygą, tiesiog jauti (Nukelta į 2 psl.)

Besimeldžianti tauta — šv. mišios Katedros aikštėje, Viniuje, 1990 metais. Viduryje — prie altoriaus prikaupęs Kauno arkivyskupas Vincentas Kardinolas Sladkevičius, dešinėje — Kazimiera Prunskienė, tuometinė Lietuvos Respublikos premjerė, ir Vytautas Landsbergis. Lietuvos Respublikos Aukščiausio Teismo nirmintikas.

Antis – ankstyvas Lietuvos atgimimo garsas

Praėjusį rudenį Amerikoje gastroliaavo Lietuvos roko muzikos ansamblis Antis. Nors per čikaginį Anties koncertą Jaunimo centro didžiojoje salėje spalio 19 dieną kai kurių vyresnių amžiumi klausytojų ausims grojama ir dainuojama muzika buvo neįprasta, per garsi ir todėl kelianti abejones jos menine verte, mūsų jaunimas ją labai entuziastingai sutiko (žr. *Draugas*, „Akademinės prosvaitės“, 1990.11.17), ką paliudijo ir jaunųjų koncerto dalyvių triukšmingas ir išraiškus džiūgavimas kartu su muzikos ritmu antroje koncerto dalyje. Nekomentuojant šio koncerto, įvykusio jau prieš kelis mėnesius, programos, šia proga norėtusi mesti žvilgsnį į patį Anties reiškinių Lietuvoje – nes ir ji atliko svarbų, nors, be abejo, itin savitą vaidmenį pakeliui į Lietuvos atgimimą, kuriuo ir šiandien gyvename.

Anties grupė susidarė 1985 metais besibaigiant. Jos nariai buvo penki Kauno architektai. Manyta, kad grupė gros tik vienam Naujųjų metų sutikimui. Tačiau grupės pasirodymas buvo taip šiltai sutiktas, kad buvo gaila grupę išardyti. Buvo nutarta toliau muzikuoti. Yra pasakojama, kad grupė pasivadino Anti (t.y. „prieš“), bet visuomenės saugotojai reikalavo vardą pakeisti, tad, pridėjus dar vieną raidę, ji pasidarė Antis. Su kiekvienu nauju pasirodymu plito grupės garsas ir augo jos gerbėjų ratas. Grupės pasirodymai daugiausia vyko studentų pasilinksminiuose iki Lituanica-86 festivalio. Antis buvo to festivalio sensacija.

Anties pasisekimui daug prisidėjo Algirdo Kaušpėdo akin krentanti asmenybė. Jis – grupės vadovas ir pagrindinis idėjų šaltinis. Jis sukūrė grupės originaliausias kompozicijas ir prietrenkiančią iscenaciją. Grupę sudarė jau suaugę vyrai, su nemažu gyvenimo patyrimu ir skirtinga muzikine praeitimi. Jie publikai turėjo ką pasakyti. Antis greitai reaguodavo į dienos problemas, atidengdama viešojo gyvenimo bėdas savo šmaikščiose dainose, kurių žodžiai buvo gudriai įrėminti į ausį pagaunančią muziką (Pvz., koncertą Chicago'je girdėjusiems ausyse dar ilgai skambėjo muzikinės frazės „Lietuvos VALSTYBĖ“, „Laima, ekime į kaimą“, „Atbėga zombiai, atidunda“). Stiliaus atžvilgiu Antis yra eklektiška: čia yra rhythm and blues, reggae, punk, rock'n'roll, o taip pat ir New Wave, kuriuos riša džiazo improvizacijos. Patys geriausiai to laikotarpio darbai buvo užrašyti videofilme „Kažkas atsitiko“.

1987 metais Anties ansamblio sudėtis kiek pasikeitė. Tais metais išleista jų pirmoji plokštelė „Antis“. Po jos buvo pasirodymai Rygos džiazo festivalyje, Rock Panoramo-87 Maskvoje, Rock Forum-88 Vilniuje ir sovietinio roko dienoje „Back in the USSR“ Italijoje (taip, pikantiškas pavadinimas angliškai). 1988 metais Antis buvo išrinkta populiariausia grupe Lietuvoje. 1989 metais Antis gastroliaavo Vakarų Vokietijoje (taip, tuo metu dar buvo dvi Vokietijos), Italijoje, Austrijoje ir grojo Vilniaus Rock-89. Jų pasirodymai buvo šiltai sutikti Anti Wahnsinns Festival Vokietijoje, Festival in L'Orient Prancūzijoje, ir koncerte, kuris uždarė Universiade Duisburg-89. Tame koncerte Antis dalinosi sceną su Dizzy Gillespie ir Nina Hagen. Tais pačiais metais pasirodė ir Anties antras LP albumas „Dovanėlė“.

Anties vadovą Algirdą Kaušpėdą sutinkame labai įvairiuose kontekstuose. Štai *The New York Times* praėjusio sekmadienio (1991.1.20) numeryje Bill Keller savo reportaže iš Kauno „Garri-son Seethes as Its Town Grows Independent of Soviets“ aprašė,

Algirdas Kaušpėdas per vieną iš Anties koncertų.

Šiaurio Narbuto nuotrauka

kaip jis Kauno radijo centre susitinka su Algirdu Kaušpėdu, Lietuvos Televizijos direktorium. Kaušpėdas jam pasakoja, kad Kaunas dabar tapo televizijos ir radijo laidų centru, kuriomis aptarnaujama 80% visos Lietuvos Respublikos. Jei anksčiau Kaunas paruošdavo pusvalandžio penktadienio nakties programą apie gamtą ir dviejų valandų įvairenybių programą sekmadienio ryto televizijai, tai dabar Kaunas transliuoja nuo septintos iš ryto iki kitos dienos trečios iš ryto programas, orientuotas į Lietuvos nepriklausomybę lietuvių, rusų, lenkų ir anglų kalbomis. Šiuo metu Kaušpėdas atstovauja pesimistinei Kauno gatvėse besikalbančių žmonių nuostatai, kad Gorbaciovas yra padaręs santarvę su kietasprandžiais ir jau nebeturi pasirinkimo ką daryti. Kaušpėdas sako Bill Keller'ui: „Žingsnis po žingsnio jėga pereina tamsiosioms srovėms. Dabar yra tik atvanga. Be abejonės, ateis audra“.

Ypač įdomus Peter Riggs straipsnis *The Washington Post* (1990.II.4), pavadintas „Rock, Roll and Revolt“ su antru pavadinimu „Pop goes the Baltic: In the New Soviet Union, Vox Populi Comes With an Amplifier“. Peter Riggs 1988 metais turėjo Watson Fellowship studijų roko subkultūras Rusijoje ir Rytų Europoje. Savo straipsnyje jis aprašo Baltijos valstybių roko muzikų veiklą. Lietuvai skirtąją dalį užima pasikalbėjimas su Algirdu Kaušpėdu, kuris pradeda taip:

„Sveiki, gerbiami klausytojai. Mes esame Lietuvos geriausia grupė, Antis. Mus vadina fašistais, kvailiais, drąsiais ir keistuoliais. Mes įkrisime jums į išrūgas, mes sutepsimė jūsų prikimštus marškinius ir paskersime šventas sovietiškas karves, kurios dar vis blokuoja glasnost'o duobėtą kelią“. Peter Riggs kalbasi su Kaušpėdu ant Šventošios upės kranto. Kaušpėdas toliau pasakoja neplanuotą Lietuvos roko kultūros pradžią:

„Šioj vietoj buvo pirmasis – ir greičiausiai paskutinis – Visos Lietuvos Architektų Roko Festivalis, kuriame grojo vienų vienišė grupė Antis, sudaryta kaip tik šitam įvykiui. Architektai buvo susirinkę pasikalbėti apie restauracijos darbą, kuris vyko gretimam kolūkyje, ir mūsų tarpe esantieji muzikai pagalvojo, kad gal mes esame pakankamai gilioje provincijoje, kad galėtume išbandyti dainas ant scenos, kurias miesto scenoje nebūtų įmanoma dainuoti. Pasikalbėjome su savo draugais elektrikais, kurie mus prijungė prie srovės tinklo, o mes patys pastatėme primityvią, bet funkcionuojančią sceną. Antis prižadėjo groti po pietų ir vakare. Taip ir padarėme. Po antrojo spektaklio pritrūkome valgio ir gėrimo, bet buvo dar vis šviesu. Minia pra-

dėjo sakyti: „Ei, vyrai, pagrokit dar kartą! Mes pagalvojome – „Kodėl ne?“. Tai vėl lipome į sceną ir grojome tas pačias dainas trečiąjį kartą“.

Tai, kas prasidėjo kaip pokštas būriui gudrių lietuvių architektų, įgavo savo paties gyvybę. Nežiūrint jų keisto „cult band“ priėjimo – net ir šiandien Anties muzika pripildyta Frank Zappa tipo grupės juokais – Anties staiga įgautas populiarumas suteikė jai vadovaujančią kultūrinę rolę. Daugeliu atžvilgių Antis privertė daryti pokyčius, nes ji buvo išsūkis kultūros biurokratams, kurie nežinojo ką veikti su perestroika. Taip darydama, Antis rėmė begimstančius Lietuvos jaunųjų judėjimus. Tų pokyčių rezultatas yra, kad per ketverius savo gyvavimo metus Antis priėjo prie drąsesnių tekstų ir didesnio muzikinio subrendimo. Sovietų Sąjungoje džiazas ir dramos menai savo aukščiausią lygį buvo pasiekę Lietuvos sostinėje Vilniuje, bet „rock scene“ buvo labai atsilikusi.

Antis savo dainų tekstuose keldena sovietinius biurokratus („Funkcionieriai“), apdainuoja apgailėtiną inteligentijos statusą („Ša! Intelligentai“). Kiekvienas Anties pasirodymas turi centrinę temą, kuri tik pamažu atsiskleidžia per koncertą. Kai pradisčiau ribos, Anties koncertai darosi vis labiau iššaukiantys. Pavyzdžiui, 1988 metais jų scena buvo papuošta akmeniniais grupės narių veidais (Politbiuro stiliumi), o jų 1989 pavasario koncertas spyrė į švenciausią Sovietų ikoną – kosmonautus. Dešimties minučių dainos „Imperija“ metu Kaušpėdas keliauja erdvėlaiviu, kuris sudūžta skrydyje. Pamažu atsiskleidžia aliuzija į Maskvos betrupantį valstybės laivą.

Anties stipri nepriklausomybės lyrika ir kandi sovietinės kultūros kritika nelaimėjo jiems draugų Rusijoje. „Mes keliavome

su „Imperija“ pasirodymu Vakarų Vokietijon ir Italijon kartu su dviem rusų grupėmis“, sako Gintautas Rakauskas. „Po pirmojo pasirodymo pirmaujanti dainininkė iš vienos tų kitų grupių mums šūktelėjo: „Geras pasirodymas, jūs fašistai!“. Mes tik tylėjome, bet buvome jos komentaro kiek sukręsti. Mes galvojome, kad kaip muzikai mes juk buvome visi kartu, parodydami skirtingus roko muzikos aspektus šiandien Sovietų Sąjungoje, bet kelionės gale beveik nebuvo jokio pasikeitimo su kitomis grupėmis. Tai buvo gana nemalonu“.

Anties viešnagė svetur prietrenkė Europos publiką ir ženklino gilų pokytį grupės savimonėje. „Tai nebuvo pats tūras ir hype“, sako Kaušpėdas. „Tai buvo pirmasis kartas, kada mes tikrai turėjome savęs klausiti, kam mes atstovaujame? Ar mes esame tokie pat reakcionieriai kaip tos rusų grupės? Matote, pas mus ateidavo prodiuseriai ir sakydavo: „Ei, vyrai, jūs tikrai geri. Jei tik jūs dainuotumėte angliškai, tai jūs būtumėte didelės žvaigždės“. Maždaug tris sekundes mes galvojome padaryti plokštelę angliškai. Iš tikrųjų buvo labai malonus jausmas galėti pasakyti „Ne, mes esame lietuviška grupė, ir jei mes dainuotume kuria kita kalba, ne savąja, ar atsikreiptumėm į temas ne iš mūsų gyvenimo patirties, tai būtų katastrofa. Dėl to, ačiū, bet ne, ačiū“.

Kokia bus tolimesnė Anties ansamblio karjera, parodys ateitis ir visos Lietuvos tolimesnis likimas. Bet jau dabar Antis (atmintini ir dar čia nepaminėti vasariniai roko maršai per Lietuvą, skirti nešti Sąjūdžio idėją ir jį paremti) yra įsirašiusi kaip svarbus poskyris besitęsiančioje Lietuvos atgimimo sagoje, kuri, kaip visi tvirtai tikime, nors dar nežinome kada, baigs laimingai.

p.m./u.c.

Chicagos teatruose

Pulitzer laureato drama

Pirmaujantis Chicago'je Goodman teatras (200 South Columbus Drive) iki vasario 23 dienos stato Pulitzer premiją laimėjusio autoriaus August Wilson dramą „Joe Turner's Come and Gone“. Dramaturgas Wilson, dabar gyvenantis Seattle mieste, yra taipgi laimėjęs New York'o dramos kritikų sąjungos bei JAV kritikų sąjungos žymenis, studijos gilinę, gavęs Rockefeller ir Guggenheim stipendijas. Jo dramoms vaidinamos New York'e, Yale universitete ir kituose pirmajaučiuose teatruose. Ši drama paimta iš jo dramų ciklo apie JAV negrus; šis pastatymas siekia atkurti buvusių vergų išgyvenimus, atgavus laisvę, išjūgiant į Pittsburgh'o pramoninę visuomenę 1911 metais, drauge

trokštant sujungti amerikiečio psichologiją su afrikietiškomis tradicijomis ir „šaknimis“. Laisvę atgavę afrikietiai vergai iš Amerikos pietinių plantacijų kėlėsi į miestus ir į krašto šiaurę, net ir pasimetus šeimoms, ir čia primenamas vieno vyro su dukrele žmonos ieškojimas.

Režisierius Jonathan Wilson profesoriauja Loyola universitete Chicago'je, turi magistro laipsnius iš Loyola ir Northwestern universitetų. Aktoriai visi juodi, kurių tarpe yra gabiai besireikškančių scenoje.

Lietuviui lankytojui klausytis kiek trukdo afrikietiškas tarimas. Pastatymas gerai paruoštas ir bus įdomus mūsų šioms, besidomintiems JAV visuomenės istorija bei juodųjų jų pilietinio problemomis.

Juoz. Pr.

IŠ „ANTIES“ REPERTUARO

Gintaras Patackas

NAUJI METAI

Aš sutikau Naujus metus
Neužsivilkęs palto
Kai lijo Anglijoj lietus
Ir buvo baisiai šalta

Kuomet žydėjo dilgėlė
Ir prasidėjo pūgos
Kai ketinau tave mylėt
Narvelyje papūgos

Kai buvo toks sunkus ruduo
Ir purvo iki kelių
Kai negalėjai man neduot
Bent obuolio kšnelio

Kai švelnios giesmės angelų
Skambėjo man tą rytą
Aš pasakiau tave myliu
Bet išeinu pas kitą

TREMTIS

Anei vieno saulėlydžio potvynio
Anei vieno saulėlydžio debesio
Su liepsnojančiom krūmuos
lakštingalom

Anei vieno jau man nepriklauso

Priedainis:

Aš gyvenu – o nesimato
Aš gyvenu – o man atrodo
Aš gyvenu – daugelį metų
Aš gyvenu – o gal buvau

Nesvetingoje šiaurės provincijoje
Kur kalba ir lėta ir keistoka
Kur nesiruošia keisti papročius
Žmonija dėl vargšo atvykėlio

Priedainis:

Aš gyvenū, bet gyvenimas neina
Neina medis į meilę metalo
Aš gyvenu, o atrodo bandyčiau
Tik priminti sau apie save

Anei vieno išeinančio pergalen
Su agonijai plieskiančia vėliava
Anei vieno sudužusio burlaivio
Anei vieno vėluojančio traukinio
Ant statau geležinkelio pylimo
Anei vieno žmogaus – net nemylimo
Kuriam dar pamojuočiau ranka...
Aš kalbu – nežinau apie ką?

Priedainis:

Aš gyvenu – o nesimato
Aš gyvenu – o man atrodo
Aš gyvenu – daugelį metų
Aš gyvenu – o gal dar būsiu?

„Anties“ 1990 metų koncertų užsklandinė daina

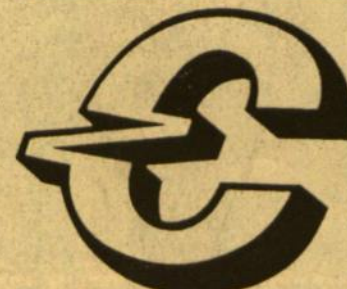
LIETUVOS VALSTYBĖ

Ei tu, Vakarų pilieti,
Tarybų Sąjunga tau taip įdomi?
Ei tu, išprusęs užsienietis,
Čia dar ne Rusija, Rusija toli

Ei tu, kvapnūsis europietis,
Paryž-Moskva draugystės traukinys
Sakai, žemėlapyje net nepažymėta
Nei Estija, nei Latvija, nei Lietuva.

Ei tu, šaunūsis demokrate,
Ką apie mūsų gyvenimą žinai
Ei tu, naivus aristokrate,
Kaip vėl tave lengvai apgavo Rytai.

Ei tu, tolimas kaimyne,
Trys šimtai mylių ir pasaulio pabaiga
Ei tu, artimas vaikinė,
Sustok, pažvelk pro langą.

Algirdas Kaušpėdas

NEPLANUOTI AUGALAI

Staiga kieme išdygo neplanuoti augalai
Nubėgau pas kaimyną pasiklausti ar gerai
Kaimynas klausia koks kuokelis ir kokie žiedai
Žiedai bespalviai, o kuokelio nėra apskritai

Kaimynas klausia žmoną gal čia fikuso daigai
Žmona atsako katinėli ką tu išmanai
Cikorinių salotų blyškiai elektrik žiedai
Žiniom turtingas bėgu abejoju ar gerai

Grįžtu į kiemą taksai loja pjaunasi gaidžiai
Vai kaip išaugo paslaptingi mano augalai
Kamienas lyg botanikos kiečiausi pavyzdžiai
Dryžuotas visas o iš vaisių kalasi spygliai

Šešely guli baisiai augaloti vabalai
Greta gyvatės tūno suraišiotais galais
Šikšnosparniai po lapais akį merkia brutaliai
Vajezau ką daryti giminės draugai

Subėgo dėdė Petras Jonas ir kiti vardai
Hipotezę iškėlė dėdė Jurgis nelauktai
Planetą aš išvaikščiojau skersai ir išilgai
Dristu viešai pareikšti čia ne cikorija tikrai

Atvyko pionieriai kiemo želdinių sargai
Pirmais antrais išsiskaičiavo be klaidų tiksliai
Išsprendė ir paaiškino be galo paprastai
Grėsmė atslūgo verkė giminės draugai

Šešiais balsais dainavo augaloti vabalai
Gyvatės šoko twistą atsiršio joms galai
Šikšnosparnis pakibo dėdei Jonui negerai
Ir šitos šventės proga sužydėjo augalai

ZOMBIAI

Nelauktai iškilo grėsmė
Gandai aplink – ateina zombiai
Naktim nemiegu ir griebia nervas
Zombiai ketina skaudžiai kęsti

Gyvenk kaip galima švariau
Pikti kenkėjai budi tundroj
Paklausyk paklausyk ar girdi
Zombiai atrieda atidunda

Kaip apsigint jau žinau
Išsišluok ir apsiplauki
Kitaip užpuls padarai
Ropliai graužikai ir zombiai

Kiek daug balandžių Ukmergėj
Jie nekalti tačiau apstėti
Neglostyk jų visiškai
Zombiais gali užsikrėsti

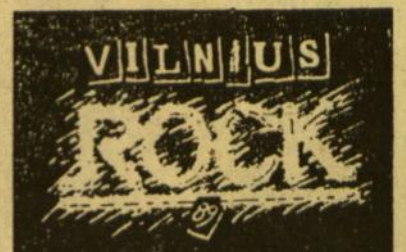
Priedainis:

LIETUVOS VALSTYBĖ – pabandyk ištarti
LIETUVOS VALSTYBĖ – Baltijos aušra
LIETUVOS VALSTYBĖ – mirti ar gyventi
LIETUVOS VALSTYBĖ – pasaulio Lietuva!

Ei jūs, Europos vegetarai,
Garsus pyragas Baltijos tautų
Ei jūs, aukšti parlamentarai,
Šalin žemėlapius, suteptus krauju.

Ei jūs, apskrūs diplomatai,
Stipri pažemintų tautų valia
Ei jūs, Perkūnas žodį sako
Nuo šiol tebūna:

LIETUVOS VALSTYBĖ – pabandyk ištarti
LIETUVOS VALSTYBĖ – Baltijos aušra
LIETUVOS VALSTYBĖ – mirti ar gyventi
LIETUVOS VALSTYBĖ – pasaulio Lietuva!

Knyga apie dailininkę „su auksinėm rankom“

DANUTĖ BENDIKIENĖ

Vytautas Aleksandras Jonynas. **ANASTAZIJA TAMOŠAITIENĖ.** Kingston, Ontario: Romuva, 1990. 188 puslapiai. 161 reprodukcija, 65 spalvotos. Kaina JAV — 45 doleriai ir 5 doleriai už persiuntimą. Knyga gaunama šiuo adresu: Anastazija Tamošaitienė, 325 Elizabeth Drive, Gananoque, Ontario, Canada K7G 1P6.

Meno literatūros mėgėjams naujoji, praėjusiais metais pasirodžiusi knyga, *Anastazija Tamošaitienė* yra užtikrintai neeilinis įvykis, net, sakytume, šventė. Knyga išleido „Romuvos“ leidykla, spausdino „Tūkstančio salų“ leidyklos spaustuve Kanadoje. Jos 187 puslapiuose išdėstyti dailininkės darbų paveikslai-nuotraukos, kurių, daugiausia spalvotų, yra net 161.

Knygos autorius yra Montreal, Kanadoje, gyvenantis Vytautas A. Jonynas, mūsų spaudoje gerai žinomas literatūros ir meno kritikas, rašytojas ir vertėjas. Jo tekste pateikiama dailininkės Anastazijos Tamošaitienės biografija bei studijos ir visa ligišiolinė jos kūrybos eiga, kuri autoriaus yra padalinta į dvi ryškiausias šakas: kilimus-gobelenus ir tapybą bei gausus. Šio teksto santrauka, paruosta meno tyrininkės Viktorijos Matranga, knygoje yra pateikta ir anglų kalba.

Jei knygoje įdėtos kilimų, gausų, aliejinės tapybos ir kitų kūrinių nuotraukos parodo jų įvairumą ir spalvingumą, tai išsamus tekstas pabrėžia pačios dailininkės santykius su jais ir jos ieškojimą bei sugebėjimą rasti savo kūrybai idėjų gamtoje, tautosakoje, mūsų legendose. Tekste gausu ne vien autoriaus, bet ir kitų meno žinovų — rašytojų

Anastazija Tamošaitienė. Kryžminiai spinduliai (p. 166). Dailininkė Anastazija Tamošaitienė dalyvaus apžvalginėje lietuvių meno parodoje „Dailė 91“, kuri vyks Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, nuo šių metų vasario 16 iki kovo 11 dienų.

pasisakymų, per daug metų pasirodžiusių mūsų spaudoje. Kaip pavyzdys, štai ką įžvelgė poetas Kazys Bradūnas dailininkės gobelenuose vienos parodos metu Chicago'je.

„Labiausiai puola akysna tas vandens paslaptینگumas. Vande-

nų temos pamėgimas šiuose gobelenuose jau yra tikras šios stichijos įsimylėjimas. Net miško spalvinga lapija ar labiau abstraktaus pobūdžio užmojis sukelia hesulaikoma mase krintančio vandens įspūdį“.

Arba: „O kiek mūsų lietuviš-

kujų tautodailės ir tautosakos užuominų yra grynai turiniame Anastazijos Tamošaitienės gobelenų klode?!!! Čia ir dainų trys sesulės, ir pasakiškosios pilys, ir Eglės, žalčių karalienės pasaka, ir Žemaitijos kryžių ir koplytėlių kontūrai, protėvių mistiškoji tyla, gintaro rūmai, Jūratis ir Kastyčio legenda, ir visi tie lietuvių širdžiai taip artimi gamtos elementai; miškai, mėnėsienos, vandenų mirguliavimas, saulė, vėjai, ta niekad nesibaigianti ir nesulaikoma jų dinamika (Kazys Bradūnas, „Anastazijos Tamošaitienės gobelenai Chicagoje“, *Draugas*, 1982.10.30).

Tekste yra cituojami ir pačios dailininkės pasisakymai apie jos techniką, pomėgius ir apie nesibaigiantį ieškojimą idėjų ir temų nuolat besikeičiančiose gamtos nuotakose. Tačiau:

„Mano paveikslai nėra nei gamtos kopija, nei imitacija, nei stilizacija. Gamtos paslaptys ir nuotaikos teikia man jėgos kurti savus vaizdus, kokius „matau“. Į mano paveikslą reikia žiūrėti grynai kaip asmeninę kūrybą, nelyginant jo su kažkur esamu ar matytu vaizdu“ (*Lietuvių dienos*, 1963.9.11).

„Pro rūkus ir debesis tekanti saulė tik retkarčiais paskleidžia įvairiausių žvilgančių spindulių ir nudažo ištisą rytų šalelę. Tada skubu ne tik gerėtis, bet dažnai ir nutapyti tuos sodrius reginius manuoju stiliumi — mano sukurtu ir išugdytu dailės bruožu“.

„Aš mėgstu giedras spalvas ir jų žaidimą. Kai tapau iš gamtos, tai spalvų derinimas teikiu pirmenybę, jas išryškindama. Betapydama paveikslus, aš žaidžiu kontrastinėmis spalvomis, leidžiu joms švytėti. Spalvų deriniais tik iš dalies paryškinu arba

Anastazija Tamošaitienė

„Trilijų aukštumos“ Gobelenas (p. 48) Jono Tamulaičio nuotrauka

paslepiu tematiką ir įtaigau žiūrovus gerėtis spalvų žaismu“ (*Algimantas Kezys, Įvadas į Art Exhibit '87*, Chicago, 1987).

Dailininkė Anastazija Tamošaitienė, per daugelį metų mus džiuginama ir stebindama savo kūrinių parodomis, yra jau gerai žinoma ne vien tik lietuvių, bet ir kitų tautų bendruomenėse JAV ir Kanadoje, Europoje ir Pietų Amerikoje. Jos parodos įvairiuose miestuose (ir kraštuose) yra gausiai lankomos, jos kūriniai — branginami. Seniau ji ypač buvo žinoma kaip puošniausių mūsų tautinių rūbų kūrėja ir audėja. Vėliau šiuos savo gausumų pakitę gobelenai, gausai ir tapyba.

Jos kūrinių šiuo metu yra ne tik daugelyje Kanados ir JAV meno galerijų, universitetų bei

privatų meno mėgėjų globoje, bet taip pat Didžiosios Britanijos karališkuose rūmuose (princesei Dianai dovanotieji tautiniai drabužiai), Vatikano muziejuje („Senos Žemaitių kapinės“ — gobelenas), Ottawa tautinėje galerijoje („Mano namai“ — gobelenas) ir kitur.

Kažkada kanadietė L. R. Lambert savo straipsnyje „Lithuania Lives“, išspausdintame Kingston, Ontario, dienraštyje, išsireiškė, kad dailininkė Tamošaitienė turinti „auksines rankas“ (the lady with the golden arms). O prie šio „aptarimo“ pridėjus meilę menui, norą augti ir tobulėti, nepasitenkinant tik vienu kūrybos žanru, štai ir galime džiaugtis gausiu jos kūrybos derliumi ir drauge šia naująja knyga.

Dailininkai Antanas ir Anastazija Tamošaičiai šiuo metu gyvena Gananoque, Ontario miestelyje, tūkstančio salų regione. Pernai vasarą jie išsikėlė iš savo idiliškos sodybos, palikdami senuosius namus, galeriją su mėlynais stogo žirgeliais, mišką ir vasarinį namelį Šv. Lauryno upės pakrantėje. Senoji sodyba buvo gausiai lankoma įvairių pažiūrų ir amžiaus tautiečių, kurie ten rasdavo prieglobstį, idomius pokalbius ir didelį meno lobyną. Dabar, įsikūrę lengvesnėse kasdieninio gyvenimo sąlygose, miestelyje, abu dailininkai ir toliau tęsia savo kūrybinius darbus, ruošiasi parodoms, paskaitoms. Naujosios knygos *Anastazija Tamošaitienė* sutiktuvas numatomos Chicago'je 1991 metais.

Apžvalginė lietuvių meno paroda

Nuo 1991 m. vasario 16 iki kovo 11 dienų

LAIMA KRIVICKIENĖ

1990 metais liepos mėnesį pas viso pasaulio lietuvių dailininkus atskrido pašto balandis — kvieslys į parodą „Dailė 91“. Parodos tema — „Mano kūrybos raida.“ Parodos organizatorius Algimantas Kezys savo laiške rašo: „Mesime žvilgsnį į dailininko nueitą kelią — nuo pačios pradžios iki dabar. Tas kūrybinis kelias gi buvo nužymėtas ieškojimų, posūkių, serijinių darbų ir kitokių kūrybos laikotarpius nubrėžiančių aplinkybių.“

Pakvietimai parodoje dalyvauti išsiųsti daugiau kaip šimtui dailininkų ir tik per parodos ati-

darymą sužinosime, kiek jų dalyvauja parodoje. Dailininkai žino Algimanto Kezio erdvius, šviesius namus, į kuriuos dabar keliauja menininkų darbai. Apžvalginės lietuvių meno parodos rengėjais yra Čiurlionio galerija Chicago'je ir Lietuvių dailės muziejus Lemont'e.

Išskirtinė turėtų būti ši paroda, nes išskirtiniai buvo ir praėjusieji metai, kai Lietuvoje buvo atkurta nepriklausomybė. Tai, kas įvyko 1990 metų kovo 11 dieną po ilgų okupacijos metų, atrodė stebuklas, nors visi savo širdies gėlmėse, pasamoningai tikėjomės, nedrįsdami apie tai ne tik kalbėti, bet ir prisipažinti. Praėjusiais metais atrodė, kad Lie-

tuva savo istorijoje dar nėra tiek daug reiškusi pasauliui, kaip tomis dienomis. Galvojome, kad Lietuvos jau nebus galima ignoruoti ir nepastebėti, nes Lietuva tapo tarsi laisvės, išsivadavimo, kovos simboliu. Ar mes galime taip galvoti dabar, kai Lietuvos žmonės tryptami kareiviško rusiško bato ir tankų, kai Lietuvos nepriklausomybei iškilo reali grėsmė?

1990 metų kovo 11 dieną priimtos Nepriklausomybės deklaracijos atšaukti nebeįmanoma. Gal jos veikimą okupantai gali pristabdyti, bet tos galinga, veržlia srove pakilusios lietuvių tautos vėl pavergti nepavyks. Todėl paroda turėtų būti išskirtinė, nes tai

pabrėžia ir parodos data: vasario 16 — kovo 11 dienomis.

Algimantas Kezys pasakoja: „Parodoje garbės svečiu pakviestas vienas iš pačių kūrybingiausių lietuvių dailininkų Amerikoje, Kristijono Donelaičio *Metų* iliustratorius, grafikas, gražiausių pašto ženklų kūrėjas, didelio masto menininkas ir pedagogas Vytautas K. Jonynas. 1927 metais dailininkas atliko pirmuosius medžio raizinius Lietuvoje. Vėliau juo pasekė ir kiti dailininkai.“

Parodoje galėsime pamatyti 1939 metais zukurtą Donelaičio *Metų* iliustracijų vienus iš pirmųjų autorių atspaudų ir vėlesnius grafikos darbus, akvareles ir tapybą. Fotonuotraukose: skulptūra, vitražai, architektūra ir interjerai. Vytautas K. Jonynas — nepaprastai įvairiapusis, didelių kūrybinių resursų dailininkas, visoje savo kūryboje išlaikęs individualų braižą, nepraradęs ryšio su Lietuvos žeme, su tautos dvasia.

Vienas iš pirmųjų, atsiliepusių į kvietimą, buvo dailininkas Vytautas Ignas iš Connecticut valstijos. Ignas kūryboje ryškiai meilė liaudies menui. Puikus koloristas, savo kūryboje nepaprastai lyrikas. Parodoje vėl pamatysime sesers Mercedes, S.S.C. ekspresyvią, pilną poezijos tapybą.

Skulptorė Elena Kepalaitė atsiuntė savo darbų nuotraukas. Darbai iš metalo, bronzos, didelių ir mažesnių gabaritų puošia miestų aikštes, interjerus. Skulptūros abstrakčios ir siurrealistinės, vienos spontaniškos, kitos paprastos ar trikampės formos moduliacijos.

Dailininkė Elena Urbaitytė — Vytauto K. Jonyno Freiburg'o meno mokyklos mokinė, taip pat nuotraukose eksponuos savo kompozicijas iš metalo ir stiklo, sukurtas interjeruose, išraiš-

Vytautas K. Jonynas. Iliustracija iš „Metų“, 1939, medžio raizinyje. Ši dailininko darbų serija bus eksponuojama parodoje „Dailė 91“ Chicago'je.

kingus tapybos darbus. Subtilus požiūris į gamtą, žmogų, namus atspindi dailininkės Irenos D. Grietės iš New York'o aliejinės pastelės kūriniuose. Meistriškai profesionaliai atlikti *Dalios Ramanauskos* piešiniai. Norėdama pasiekti kuo didesnę kūrinių minties išsakymo laisvę, savo piešiniuose naudoja realizmą ir simboliką, ir abstraktą.

Vienas žymiausių New York'o vitražų ir mozaikos meistrų yra *Albinas Elskus*, išvykęs originalią vitražo atlikimo techniką. Jo mozaikos ir vitražai (kartais ištisos vitražo sienos), gerai įkomponuoti interjere, puošia bažnyčias ir mauzoliejus. Parodoje nuotraukose matysime plačią jo darbų panoramą.

Kanadoje gyvenančios Editos *Nazaraitės* įdomūs paveikslai sužetetai. Originaliai traktuojami paukščiai, peteliškių ir gėlių pasauliai. Jos darbuose atsisklei-

džia moters gyvenimas, šviesūs ir pasakiškai skaidrūs Kanados kalnai.

Šalia grafikos, tapybos, akvarelės ar skulptūros, ekspozicijoje mūsų dėmesį tikrai patrauks įvairiausios kaukės, ištapytos ryškėmis, sodriomis spalvomis. *Susan Braun* (Šližytė) iš Arizonos yra viena iš debiutuojančių dailininkų šioje parodoje. Su savo ryškia ir spalvinga tapyba taipgi debiutuos *Elena Žebrauskaitė-Weir* iš Kanados bei *Audronė Skuodaitė* iš Oberlin, Ohio. Manau, kad parodoje debiutų bus ir daugiau. Susipažinsime.

Dar liko kelios savaitės iki parodos atidarymo, o jau daug dailininkų pristatė savo darbus. Tai dailininkė *Ivona D. Kazjepsen* iš Columbia, Virginia, *Ilona Brazdžionienė-Ker* iš Los Angeles, *Julius Valiūnas* iš New York'o, *Katerina Yvinskas* iš Bergen, New Jersey, *Jūris Čiur-*

lionis, Kęstutis Kizevičius, Nijolė Palubinskienė — visi trys iš Cleveland'o, *Jurgis Račkus* iš Toronto, *Otis K. Tamašauskas* iš Priceville, Ontario, *Marija Žukauskienė* iš New York'o, *Akvilia Zavišaitė* ir *Jolanta Janavičienė* iš Australijos, *Jadvyga Paukštienė* iš Chicago's, *Irena Laurinaitienė* iš Los Angeles bei *Stasė Smalinskienė* iš Livonia, Michigan.

Vieni dailininkai, studijuodami meną mokyklose ar studijose, jau savo kūrybinio kelio pradžioje suranda savo stilių, savo kūrybos nuostatas ir, nesidairydami į šalį, nieškodami naujų madų, neveikiami naujų srovių ar krypčių, dirba savo pasirinkta maniera. Kiti dailininkai nuolatos yra ieškojimų, kūrybinio nerimo, pasikeitimų, atradimų kelyje. Dirba įvairiose meno srityse, pasineria į įvairias sroves, ieško naujų vaizdinių išraiškos priemonių, naujos medžiagos, naujų temų. Įdomu tai, kad įvairiapusėje lietuvių dailininkų kūryboje ryškiai tautinė dvasia, lietuviškas pradas, kuris lietuvių kūrybą tampriais ryšiais sieja su visa Lietuvos kultūra.

Dauguma dailininkų dar ruošiasi. Dar daug darbų atkeliaus nurodytu adresu. Bus užpildytos salės, nes ši paroda privalo parodyti ir kūrybines lietuvių dailininkų jėgas, kūrybinį nusiteikimą ir mūsų dailininkų vienybę, siekiant švento laisvos Lietuvos tikslo.

Darbai turi būti pristatyti iki vasario 10 dienos. „Laukiu Jūsų atsiliepiant ir linkiu Jums sėkmės ir didelio kūrybinio įkvėpimo ruošiantis Dailė 91 parodai“ — sako Algimantas Kezys. Parodos atidarymas įvyks 1991 m. vasario 15 d. Chicago's Jaunimo centre, Čiurlionio galerijoje, 7:30 v.v. ir vasario 16 d. 7:30 v.v. Lietuvių dailės muziejuje Lemont'e. Parodos rengėjai kviečia visus dalyvauti. Iki pasimatymo parodoje.

Skulptorė Elena Urbaitytė dalyvaus apžvalginėje lietuvių meno parodoje „Dailė 91“ Chicago'je. Ši nuotrauka yra iš Elenos Urbaitytės darbų parodos „Works in Progress“, vykusios Discovery Art Gallery, Sea Cliff, New York, 1990 metais.